

Voorwoord

Ik ben Thierry Dodici, schrijver van dit boek. Dodici is twaalf in het Italiaans. Twaalf, zoals de grote Romeinse XII getatoeëerd op mijn arm. Twaalf, zoals de twaalf hoofdstukken in dit boek. En twaalf, zoals de twaalfde man, die symbool staat voor de supporter. Over de supporters gaat dit boek.

De supporters van de harde kern van Club Brugge zijn de 'East-Side'. Deze groep hooligans heeft zich sinds 1980 een hele reputatie bij elkaar geknokt in binnen- en buitenland. Sinds de East-Side ontstond, is haar naam vaak veranderd. De East-Side werd eerst Bruges Hooligans Organisation, dan Vak 17, dan weer Bruges Casual Firm en ten slotte Bruges Elite. Maar haar 'geboortenaam', de East-Side, is in al die naamsveranderingen blijven bestaan en wordt tot op vandaag gebruikt.

Ook de faam van de East-Side wisselde met de jaren. Er waren periodes van bijna grenzeloos geweld, van uitzinnige gekte, maar ook van toenemende, bijna professionele organisatie waarbij langzaam maar zeker een onuitgesproken code van het hooliganisme ontstond.

Bij zowat alle fases van het Brugse hooligangebeuren was ikzelf, Gentenaar en Clubsupporter, persoonlijk aanwezig. In 1976, toen ik nauwelijks meer dan een snotneus was, kwam ik voor het eerst in het Olympiastadion. Tijdens de drie daaropvolgende jaren beleefde ik de drie titels intens mee. Als puber zag ik de East-Side in 1980 ontstaan en in 1984 kreeg ik al mijn eerste stadionverbod aangesmeerd. In die vijfendertig jaar miste ik nauwelijks een thuiswedstrijd of een verplaatsing, zag ik ruim honderdwtintig Europese thuismatchen live, en deed ik meer dan zestig Europese verplaatsingen, allemaal in het kielzog van de Brugse harde kern.

Dat een side uit een provinciestad als Brugge, met amper 120 000 inwoners, er vijfendertig jaar lang in slaagt gelijke tred te houden met de hooliganfirms uit grootsteden zoals Brussel en Antwerpen, levert honderden boeiende verhalen en anekdotes op, waarbij we ook ons respect voor hooligans van andere ploegen tonen. Antwerp is daarbij met lengten voorsprong de hooliangroep waar de Brugse East-Siders het meest respect voor opbrengen. Antwerp was er eerst, stond er altijd en blijft tot op de dag van vandaag de grootste challenger en kwelduivel van de hooligans van Brugge.

Ik hoop bovenal dat de verhalen inzicht geven in de leefwereld van hooligans, zeker voor wie die wereld helemaal niet kent. Hooligan zijn is een totaalpakket dat het loutere vechten ver overstijgt. De East-Siders leven voor vriendschap, onvoorwaardelijke Clubliefde, respect, trots, bescherming van het eigen territorium en – misschien vooral – de drang naar kicks.

In voetbal verandert er voortdurend van alles. Bestuur en spelers zijn vaak maar passanten. Maar de Twaalfde Man is een blijver.

De adrenaline van het hooliganisme gaat ook samen met pijnlijke momenten. De politie, het gerecht, processen en geldboetes hebben het de hooligans niet gemakkelijk gemaakt. Telkens weer proberen de ordediensten van het hooliganisme een georganiseerde, criminele organisatie te maken. Dat zijn wij allerm minst. Hooligans zijn geen georganiseerde groep waarvoor lidmaatschap is vereist. Siders zijn passanten. Ze komen en gaan, zonder lidmaatschap of andere organisatie.

Ik ontwijk de rechtszaken en mijn eigen tijd in de gevangenis in dit boek allerm minst. Eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de politiediensten het hooliganisme momenteel behoorlijk onder controle hebben, zeker in vergelijking tot vroeger. Gelukkig zijn de ordediensten er toch niet in geslaagd de firm kapot te krijgen.

Dit boek is uiteraard niet alleen mijn verhaal, maar het verlangen van de hele side om hun stukje geschiedenis te vertellen en door te geven. Er mag zeker niet worden vergeten dat dit een getuigenis is over en door de East-Side van Club Brugge. De verhalen worden vanuit ons standpunt verteld, en alleen bij uitzondering laten we onze tegenstanders hun verhaal doen. Kopstukken van andere firms kregen wel de kans om in een korte passage tussen de verschillende hoofdstukken door hun licht op de Brugse harde kern te laten schijnen. Maar het blijft een boek vanuit ons gezichtspunt, en anderen kunnen dezelfde momenten helemaal anders hebben beleefd of gezien.

East-Side Never Dies is een verhaal waarbij de lezer zelf even twaalfde man wordt. Hij of zij wordt meegesleept in de wereld van bonte verhalen en emoties die deze boeiende subcultuur kleuren. Voetbal is emotie en ook muziek is een uiting van die emotie. Muziek maakt daarom een belangrijk deel uit van het hooliganisme: de opzweepende muziek in de wagen, op café en in het stadion. Vandaar onze Spotify-list die de lezer bij elk hoofdstuk in de juiste stemming brengt.

De East-Side had een grote impact op het leven en het doen en laten van duizenden mensen, zoveel is zeker.

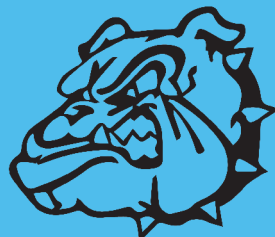
'Here we go, Bruges is marching on!'

1891 East Side
Sola Victoria Satiat

I. Er broeit iets achter het doel

East-Side in de beginjaren tot 1988

EAST-SIDE

Naast het veld

- Eric Quataert, kroegbaas van café Napoleon en straatvechter van het eerste uur
  - Karim en zijn entourage met vaste stek in café East-Side
    - Engelse voetbalsfeer die inspireert
    - Een broeierig Brugge vol tegenstellingen
      - De naam, die ergens vandaan komt
  - X-Siders en O-Siders om mee op de vuist te gaan
    - Opkomst van het georganiseerde hooliganisme

Playlist

- The Kids – Fascist Cops (1978)
- Cockney Rejects – War on the Terraces (1980)
  - Madness – One Step Beyond (1979)
    - The 4 Skins – ACAB (1982)
  - Anne Clark – Our Darkness (1984)
    - U2 – Pride (1984)

In 1976 mag ik voor het eerst mee naar het Olympiastadion, samen met mijn moeder. Ik ben dan acht. Enkele jaren later mag ik met mijn toenmalige schoonbroer mee op verplaatsing. Voor het eerst voel ik de adrenalinekick in de groep van supporters.

Eén kerel springt daarbij in het oog: Nolle. Hij is een Bruggeling, even groot als ik. Hij zegt weinig, maar als hij spreekt, luistert iedereen. Je merkt meteen dat hij gezag heeft zonder een leider te zijn. Er zijn geen leiders, alleen kerels die van nature het woord nemen en organiseren, terwijl de anderen instinctief volgen.

Deze jaren zijn een rollercoaster, van snotneus tot puber, van gewone aanhangers van een ploeg tot East-Side.

De Engelse touch

12 januari 1902. FC Brugeois (het toenmalige Club Brugge) en Cercle maken zich op voor de beslissende derby. Nog voor het einde van de wedstrijd zijn er zoveel incidenten op het Rattenplein dat de wedstrijd wordt gestaakt. De aanhangers van Club tonen hiermee voor het eerst hun ontvlambare reputatie.

Toekomstige wedstrijden verliepen minstens zo woelig: in 1906 overheersten vechtpartijen de thuismatch tegen Union Saint-Gilloise en een jaar later onttaarde een wedstrijd van Club tegen Antwerp FC in vergaande rellen. Bij gebrek aan een scheidsrechter was de secretaris van FC Brugeois het veld op gestuurd. Die bleek helaas net iets te veel sympathie voor de Brugse ploeg aan de dag te leggen. De Antwerpenaren waren ziedend, en de Brugge-supporters besloten die reactie niet over zich heen te laten gaan. Bij de terugmatch op 12 maart 1908 stonden ze massaal paraat om de supporters van Antwerp mores te leren. Een van de spelers werd bewusteloos geslagen, en de anderen werden zozeer opgejaagd en achternagezeten dat ze zelfs het station van Brugge niet haalden. Een bestuurslid van FC Brugeois besloot hen noodgedwongen onderdak te geven. Pas veel later konden ze in het beschermende pantser van auto's naar het station van Aalter worden gebracht.

Bij die eerste opstootjes van geweld waren al vroeg Engelsen aanwezig. Net voor de eeuwwisseling, in 1891, stichtte een Engelsman samen met de Bruggelingen de Brugsche Football Club. De toen aanwezige Engelsen sloten zich aan bij de supporters van FC Brugeois, en de Brugge-supporters gingen een levenslange band aan met de Engelsen. De Angelsaksische mentaliteit zat al meteen verweven in onze Club.

Vooral in de jaren zeventig en tachtig was de adoratie voor het voetbal over het Kanaal erg groot. Clubfans trokken vooral naar de grootstad Londen, dichtbij en het makkelijkst bereikbaar. Met de harde kernen van Millwall FC, Chelsea FC, Tottenham Hotspur en West Ham United was er keuze genoeg.

Natuurlijk waren er ook fans van het grote Manchester United en van Liverpool FC, niet het minst omdat de Liverpoolians ons tweemaal in een Europese finale bekampten. Club nam ook het woord ‘spionkop’ van de Engelsen over. Tijdens de Boerenoorlog in Zuid-Afrika werd ‘spionkop’ gebruikt voor de heuvels die soldaten opwierpen van waaraf ze de vijand beter konden zien. Naar het voorbeeld van de Engelsen gingen de Clubsupporters het woord nu ook gebruiken voor de helling achter het doel, waar de supporters samentroepen.

Club had vanaf 1966 een eigen spionkop die plaats nam achter het doel. Links van de spionkop stond Eric Quataert (‘Den Quaten’), een ronkende naam in Brugge die zich samen met zijn vrienden en – toen al – enkele Gentenaars vaak luidkeels liet horen en zien. Niet zelden werden er bakken bier mee de tribune in gezeuld en vlogen lege flesjes over het veld. Maar het was pas in 1971 toen Chelsea in Brugge de match tegen Club speelde dat de Brugse spionkop (en de ordediensten) zagen wat echt supportersgeweld is. De Engelse hooligans gingen furieus tekeer en vernielden wat ze konden. Toch veranderde er in eerste instantie weinig toen er in 1975 een nieuw voetbalstadion in Brugge kwam. De spionkop kon er gewoon opnieuw plaatsnemen achter het doel en bij de volgende wedstrijd tegen de Engelsen (Brugge zond Ipswich Town tot hun grote frustratie met 4-0 naar huis) gingen de Engelse hooligans opnieuw hevige tekeer. Ze sloopten alles wat ze in handen kregen en ontzagen de Brugse agenten evenmin.

De Brugse supporters gingen vanaf toen georganiseerder te werk. Ze gingen regelmatig mee op verplaatsing en deden dat in groep. Onder meer vanuit de Brugeoise, toen een van de grootste werkgevers van Brugge, ging een grote clan supporters mee naar de Europese wedstrijden. Het bestuur van de Brugeoise zette uiteindelijk zelf bussen in voor die verplaatsingen en gaf haar werknemers een extra dag vrijaf. Anders meldden ze zich toch maar ‘ziek’...

Vechtersbazen uit de seventies

Cafés spelen in de geschiedenis niet zelden een grote rol. Zo ook bij het ontstaan van de East-Side. In Brugge was café Napoleon de bruisende kroeg waar straatvechters elkaar vonden. Niet toevallig was ‘Den Quaten’, de beruchte vechtersbaas uit die tijd, er cafébaas. Vanuit zijn kroeg trokken ze de straat op om te vechten. Vooral tijdens het weekend was dit voor de jonge straatvechters vaak het meest populaire tijdverdrijf. Velen van hen gingen ook naar de wedstrijden van Club Brugge. Langzaamaan, en pas halverwege de jaren zeventig, werden de toen nog min of meer ‘onschuldige’ straatgevechten talrijker en grimmiger. ‘Den Quaten’, die van gokken en knokken niet vies was en daardoor ook al eens een gevangenis vanbinnen kreeg te zien, speelde daarin een heel grote rol. Hij nam zijn kompanen nog altijd mee met de auto, terwijl andere supporters steeds vaker de trein namen. Alle vrienden van Den Quaten spraken dan af in een

café vlak bij het stadion, dronken zich Lazarus en probeerden het vervolgens aan de stok te krijgen met de supporters van de tegenstander. Doorgaans waren ze daarin zeer succesvol...

Karim was een van de eerste bondgenoten van 'Den Quaten' en herinnert zich hoe chaotisch die uitstapjes wel waren:

Karim:

'In het Astridpark stonden we meestal gewoon naast de spionkop van de tegenstander, zonder afsluiting en meestal ook zonder agenten. Er was altijd chaos op die staanplaatsen en er was altijd wel iemand te vinden die zin had in een potje vechten. Het moeilijkste en belangrijkste was om overeind te blijven, want eens je gevallen was, kreeg je schoppen vanuit alle hoeken. Bij uitwedstrijden naar Standard en Club Luik namen we de trein en gingen we de hele nacht lang uit. Om negen uur 's morgens zaten we dan nog altijd op café aan het oude Guilleminsstation. Het hoeft niet gezegd in welke staat we soms verkeerden. Die periode vond ik echt gestoord.'

Een groep die een naam krijgt

De groeiende kern van Clubsupporters werd langzaam opgemerkt. In een lezersbrief in de krant van 10 september 1977 klaagt een supporter over het gedrag van de Brugse fans tijdens de match op Anderlecht. Hij heeft het over bierflesjes op het veld, vernielde tribunes, Vlaamse leeuwenvlaggen en racistische uitspraken. Ook over de bekerfinale van 10 juni 1979 tegen Beerschot werden officieel aantekeningen gemaakt van vernielingen en onrust. Zo waren er steeds meer occasionele, opgemerkte rellen, maar nog geen georganiseerd geweld. Dat bestond toen in de Belgische competitie maar bij één ploeg: Antwerp FC, onder de naam 'X-Side'.

Ik was zelf de eerste keer getuige van hooligangeweld tijdens Club-Anderlecht op 17 november 1979, toen enkele supporters van Sporting werden lastiggevallen. Ik was net elf jaar en mocht van mijn moeder zonder haar achter het doel staan, dicht tegen de omheining, met de spionkop achter mij. In die tijd moesten supporters al uren voor de aftrap op de staanplaatsen aanwezig zijn om een goede plaats te hebben. Er kwam dan zelfs nog een hotdogverkoper langs die zijn voorraad worstjes met zich meezeulde in een metalen krat, vastgemaakt met riemen om zijn schouders. Ik stond op het begin van de wedstrijd te wachten toen opeens een viertal jongens met paars-witte sjaal voor de Brugse spionkop kwam postvatten. Ik keek hen vol ongeloof aan. Waren ze zich onbewust van het dreigende gevaar? Of waren het stoutmoedige gekken? Op een paar seconden tijd werden ze in elkaar gemept door de jongeren uit onze kop. De bril van een van de Brusselaars werd stukgetrapt en met bebloede gezichten

moesten ze afdruipen. Hun sjaals werden aan de hekken gehangen en in brand gestoken. Ik stond perplex. Nooit eerder was ik zo dicht bij een gevecht geweest.

In het begin van de jaren tachtig mocht ik met mijn toenmalige schoonbroer Tony mee op verplaatsing. Pas daar zag ik wat echt supportersgeweld is. De Brugse harde kern liet zich volop gelden bij de politie en de tegenstander. Ik wervelde van de ene adrenalinekick in de andere. Angst voor het onbekende, adrenaline, spanning, vriendschap, groepsgevoel... Ik moest later nog uren bekomen van alle complexe emoties. In vergelijking daarmee was dit eerste supportersgeweld eigenlijk nog een lachertje, hoe nieuw het toen in Brugge ook was.

In 1980 haalden de Brugse supporters opnieuw de krant. Journalist Bob Deps had zich namelijk opgewonden over het gedrag van de Brugse fans tijdens een match op SV Waregem (20 april 1980). Club won die match met 0-2 en de titel leek weer een stapje dichterbij. Euforische Brugge-supporters trokken takken van de bomen rondom het Regenboogstadion. Ze gooiden die in het rond op de staantribunes en in de waterbak van de atletiekpiste. Ze bestormden na de wedstrijd het veld terwijl ze allerlei vlaggen lieten wapperen. Deps merkt niet alleen een Union Jack en een Vlaamse Leeuw op, maar ook een vlag van de voormalige Sovjet-Unie met hamer en sikkel, in blauw-zwarte kleuren. Of die jonge mensen dan niet beseften dat ze sport en politiek gescheiden moeten houden, snoof Deps. De volgende dag al schreef Dirk R. een wederwoord, dat weliswaar nooit gepubliceerd werd. Toch kreeg die ongepubliceerde brief bekendheid omdat hij werd ondertekend met: ‘met de meeste minachting, de East-Side’...

Dirk:

‘Ik ging in die tijd regelmatig met een vriend op reis naar het Oostblok. Van zo’n reis kwam ook al eens een vlag mee naar huis, die we toen in het stadion hebben gebruikt. Dat had verder geen betekenis, zeker niet politiek, en ik was dus allerm minst geamuseerd door dat artikel in *Het Volk*. Plots kwam bij mij op om te ondertekenen met “de East-Side”, als verwijzing naar het Oostblok. Er is vaak gezegd dat East-Side komt van het vak in het Olympiastadion waar we stonden, maar dat klopt volgens mij toch niet. Maar in de krant *Het Volk* wordt die naam voor het eerst echt gebruikt, wat toch lijkt te bewijzen dat het van die vlag komt. Later in het café bij Den Quaten werd natuurlijk over dat artikel en mijn antwoord gesproken, waar die naam veel bijval kreeg. En zo is East-Side een eigen leven gaan leiden.’

Dirk heeft een punt: vóór 23 april 1980, de dag dat hij die lezersbrief ondertekende met ‘East-Side’, is geen spoor terug te vinden van deze benaming. Toch circuleren over het ontstaan van de naam East-Side nog verschillende andere denk pistes. Behalve de Oostblokversie van R. zou het ook kunnen dat East-Side verwijst naar het feit dat de roots van de side in Gent liggen, een stad die zich situeert ten... oosten van Brugge. Samen met de Gentenaars kwamen de stich-

ters van onze harde kern ook uit Oostende en die stad in het Engels neigt toch wel wat naar East-End, wat dan weer aanleunt bij East-Side. Veel mogelijkheden, maar de echte oorsprong blijft wellicht voor altijd onduidelijk.

De Metten met Feyenoord

15 en 16 augustus 1980, Brugse Metten

Dat East-Side onze naam is geworden, hangt ook onlosmakelijk samen met Feyenoord Rotterdam. Deze ploeg was uitgenodigd voor de Brugse Metten, het tweedaagse toernooi tussen vier ploegen dat jaarlijks werd georganiseerd. In Nederland was het voetbalgeweld er al eerder dan bij ons. De Bunnik-Side van FC Utrecht zou al van 1972 dateren en Vak S van Feyenoord een jaar later. Ze hadden al een ferme reputatie opgebouwd. Toch lieten de Bruggesupporters zich nog compleet verrassen en werden ze genadeloos weggeslagen. Op zondag, de tweede toernooidag, stond ik samen met nog enkele andere Gentenaars op de trappen achter de Westtribune. Ook Charlie, een Brugse kameraad en leeftijdsgenoot, stond naast me. We waren een kleine groep van piepjonge kereltjes, en keken met stijgende verbazing en ontzag naar de slag tussen de supporters. De Brugse fans waren nu beter voorbereid en hadden zich sterk gegroepeerd. Ze boekten zelfs een kleine overwinning tegen de Nederlanders. Zo'n georganiseerd voetbalgeweld, met mobilisatie van fans en afspraken vooraf, was in Brugge ongezien.

Charlie:

'Het was een perfect georganiseerd antwoord op wat de Rotterdammers op zaterdag hadden gedaan. Die hadden toen messen, flessen en stenen binnengesmokkeld en probeerden daarmee in het Brugse vak te komen. "Taking ends", het innemen van het tribunevak waar de tegenstander stond, was toen schering en inslag op de Nederlandse en Engelse voetbalvelden. Supporters van Brugge die in de spionkop stonden, moesten op de loop uit het eigen vak. Het was pijnlijk duidelijk dat de jonge generatie Brugse hooligans nog veel te leren had. Op de tweede toernooidag 's zondags besloten de Bruggelingen zich beter te organiseren en werd er duchtig gemobiliseerd voor een revanche. Die revanche kwam er ook. Vlak bij de Clubshop, toen nog onder de hoofdtribune, waren de Nederlanders alweer aan het vechten. Maar er werd flink weerstand geboden door de Brugse groep tot de Nederlanders zelfs op de loop gingen. De eerste generatie Brugse hooligans is ervan overtuigd dat toen de "klik" kwam. Het samenhorigheidsgevoel tussen al de verschillende klikjes jongeren werd opeens groter. Het besef groeide dat ook wij ons voortaan als één groep moesten manifesteren, zowel bij uit- als bij thuiswedstrijden. En dat we ook als groep samen op de tribunes moesten staan.'